

Johan Willem Beyen: en plan for et fælles marked

Johan Willem Beyen 1897- 1976

Den internationale bankmand, forretningsmand og politiker Johan Willem Beyen var hollandsk politiker. Med sin "Beyen-plan" pustede han nyt liv i den europæiske integrationsproces i midten af 1950'erne.

Beyen er en af de mindre kendte af EU's grundlæggere. De, der kendte ham, beundrede ham for hans charme, hans internationale fokus og hans evne til at begå sig i sociale sammenhænge.

Som Hollands udenrigsminister kom Beyen med vigtige bidrag til processen frem mod et samlet Europa. Han var i stand til at overbevise modstridende kræfter både Holland og Europa om, at de skulle acceptere den europæiske integration.

Hans "Beyen-plan" omfattede forslag til en toldunion og et vidtrækkende økonomisk samarbejde inden for et fælles europæisk marked. Essensen af Beyens idéer endte med at blive vedtaget som en del af Romtraktaten i 1957 og har været kernen i EU lige siden.

De unge år

Johan Willem (Wim) Beyen blev født den 2. maj 1897 i Utrecht i Holland. Som søn af en velhavende familie levede han en sorgløs barndom, hvor han nød godt af en international opdragelse med fokus på litteratur og musik. Han blev færdig med jurastudiet ved universitet i Utrecht i 1918 og blev først ansat i Hollands finansministerium, men bevægede sig derefter over i erhvervslivet og bankverdenen i 1924. Senere blev han formand for Den Internationale Betalingsbank (BIS) og direktør for den britisk-hollandske virksomhed Unilever.

Anden verdenskrig

Under anden verdenskrig arbejdede Beyen i eksil i London, mens hans hjemland var besat af Nazityskland. I 1944 spillede han en vigtig rolle ved Bretton Woods-konferencen, hvor grundlaget

for en international økonomisk struktur for efterkrigstiden blev lagt. Fra 1946 repræsenterede han Holland i bestyrelsen for Verdensbanken, og fra 1948 spillede han samme rolle i Den Internationale Valutafond (IMF).

Udenrigsminister

Beyen var hollandsk udenrigsminister under genopbygningen efter anden verdenskrig. Under krigen var Beyen blevet overbevist om, at det var nødvendigt med et fuldt økonomisk samarbejde på regionalt plan for at undgå, at en krise, som den man havde oplevet i 1930'erne, skulle kunne gentage sig. Lederne i hele efterkrigstidens Europa var begyndt at erkende, at krigens rædsler og den økonomiske krise kun ville kunne overvindes gennem internationalt samarbejde. Selvom nogle initiativer havde fokus

på samarbejde på globalt plan, var Beyen overbevist om, at der kunne opnås mere ved regionalt samarbejde. Første skridt hen imod økonomisk samarbejde blev taget i 1948 med Marshall-planen – den enorme amerikanske hjælpepakke til Europa, der krævede, at de europæiske lande skulle koordinere økonomiske spørgsmål i OECD. I kølvandet på Schuman-erklæringen fra 9. maj 1950 blev Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab etableret i 1952 med det mål at forhindre fremtidige krige i Europa.

Beyen på Messina-konferencen, hvor han præsenterede sin plan for et økonomisk samarbejde i Europa.

Beyen-planen

Beyen øjnede dog muligheden for et større samarbejde mellem de europæiske lande. Han erkendte, at politisk integration ville blive svært at opnå på det tidspunkt og havde succes med at overbevise sine hollandske og internationale kollegaer om, at et større økonomisk samarbejde kunne føre til yderligere fremskridt. Han var overbevist om, at politisk forening så ville følge efter. På denne baggrund udarbejdede han Beyen-planen. Med sin erfaring fra den internationale finans- og bankverden vidste han,

at problemer som handelsbarrierer og arbejdsløshed er svære at løse på nationalt plan og kræver en mere international tilgang. Selvom der var modvilje og til en vis grad direkte modstand i den hollandske regering, lykkedes det ham at komme videre med planen både under forhandlingerne om Det Europæiske Forsvarsfællesskab og diskussionerne om Det Europæiske Politiske Fællesskab i starten af 1950'erne.

Et fælles marked

Til at begynde med fik han begrænset opbakning. Især den franske regering var på det tidspunkt ikke interesseret i yderligere økonomisk integration. Da planerne om Det Europæiske Forsvarsfællesskab løb ud i sandet, fordi det franske parlament besluttede ikke at ratificere traktaten, ændrede situationen sig dog. Eftersom hverken det forsvarsmæssige eller politiske fællesskab ville blive gennemført, endte det med et politisk dødvande. Dette bragte Beyen-planen tilbage i rampelyset. Planens centrale punkt var opfattelsen af, at et fuldt økonomisk samarbejde - ikke kun inden for kul- og stålsektoren men generelt - var en nødvendighed. Løsningen var derfor et fælles marked for alle sektorer i stil med det samarbejde mellem Belgien, Holland og Luxembourg, der blev dannet med "Benelux"-aftalen i 1944. Under ledelse af den belgiske minister Paul-Henri Spaak satte Benelux-landene Beyens ideer sammen med en fransk plan for et europæisk atomenergifællesskab og gav Beyen mulighed for at præsentere sin plan under Messina-konferencen i 1955. Han forklarede, at politisk enhed ikke var opnåeligt uden et fælles marked med et vist fælles ansvar for den økonomiske og sociale politik samt en overnational myndighed. Det vandt genklang blandt de andre konferencedeltagere. Samtidig mandede det ud i, at seks lande underskrev Romtraktaten i marts 1957 og skabte Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Euratom.

Beyens rolle er ofte blevet overset i årene derefter, men hans arbejde medvirkede til den europæiske integrationsproces i 1950'erne og giver ham en plads blandt de fremtrædende personer, vi kalder grundlæggerne af Den Europæiske Union. Han vil blive husket som den, der gav det europæiske projekt ny fremdrift, da der var størst behov for det.